

Aften ved de Borromeiske Øer.

Af

Cand. mag. Hans Aage Paludan.

Tre blændende Perler er indlagt i Lago Maggiores straalende Safirsmykke, tre Vidunderøer i Sjøens sagte rullende, rytmisk vuggende, venligt rislende Bølgedyb. Var det Synet af Uhyret i Mottarones mørke Bjerg-hule, som i Tidernes Morgen forstenede de tre Mennesker, der kom ned fra Simplons rosenrøde Snetinde og badede i den blaa Sjø, tre Mennesker af det ideale Stof, der bestod i en svunden Guldalders Drømme-verden? Faderen, den alvorlige Mand, den flittige og stræbsomme Fisker, han vovede sig nærmest Uhyret i Bjerget, han sank som en Sten i Sjøen, og endnu ligger Isola dei pescatori nær udenfor Baveno under Monte Mottarones grønne Skraaning, Fiskernes Ø i Lago Maggiore, med Kirken og Menneskers Huse. Moderen, den frodige, livsvarme Matrone, søgte at holde de andre tilbage, da Synet af Gorgonen forvandlede ogsaa hende til Sten, og af Isola Madres rige Moderskød længst ovre mod Pallanza er Klippegrunden sprunget ud med mange lyserøde Blomster, med tropiske Frugter i Borromeernes Have. Men Datteren, hvis Navn var Isabella, lod sig ikke holde tilbage i Moderens Skørter; ungdommelig nyfgen tittede hun frem, hvor Mottarone sænker sine mørke Citronskove nedad mod Stresa, og rantes der ogsaa hun af Synet: Nysgerrigheden fik sin Løn, og der ligger nu Isola bella med Barmen høj, med Roser i Haar, sløret af blaanende Dis, bøgende sig koket ned mod det spejklare Vand, der glider af hendes Sider, som om hun var selve den af Havet opdukkende Venus.

Man skal komme til Stresa om Sommeren udenfor Sæsonen, naar der er stille og idyllisk, og en sagte Vind vifter lunt gennem de store Bananblade i Enkedronningens Have, naar Vejene er mennesketomme, og de store Paladshoteller ligger stille hen; og kun et Par af de sædvanlige globetrottende amerikanske Damer ser man hendside døsende foran Hotel Milan og ørkesløst lorgnettere de Forbigaaende, medens den ene af og til med brillantsmykkede Fingre fører en lækker, dunet Fersken til Munden fra den bugnende Skaal og en enkelt Gang skødesløst kaster et Par halvmodne Kirsebær over til den lille fortrykte Selskabsdame, som forsmægter i Tavshed ved Siden af. — Om Dagen kan

Paludan fot.

Udsigt fra Stresa mod Isola bella med de hængende Haver og Borromeernes Palads. Napoleon overnattede her før Slaget ved Marengo.

Lago Maggiore nok vise vrede Tænder, og en ublid Vind kan suse i Parterrehavernes Kamelier og Palmer; men Aftenen lægger sig beroligende over Vandet, og gennem alle de blaa Toner synker det til Hvile i den sydlige Nats milde, drømmende Favn. Og medens de fine Orkestre i Regina-Palace og Grand-Hotel des Iles-Borromées fylder de gabende tomme Haller med gamle Wiernervalses stilfærdigt vuggende Toner for at adspredde de faa og vildfarende mondæne Gæster, sænker den store Aftenfred sig uforstyrret ude over den hængende Loggia af Vinløv langs Søbredden. Man ser fra den graa, italienske Mur Konerne ligge paa Knæ nede i Vadden paa lave Skamler ude i det rislende Lavvand mellem smaa Rullestene og skylle og vride deres Tøj; andre gaar og samler ilanddrevne Smaapinde og Træstykker, læsser dem i den uhyre, dybe Vidiekurv, som de bærer paa Ryggen, og slæber af med en vældig Dragt til den graadige Arneflamme, nynnende smaat mellem Tænderne en af de gamle piemontesiske Folkesange.

Og ude over Sjøen den dybe Aftenro. Sænkede den sig med samme Fred mon fordom i Tiden, da Viscontier og Sforzaer stredes om Stæderne og lod Kamp-lärm og Klageraab genlyde mellem de blaa Fjeldmure, fra St. Gotthards faste Masse i Nord til Simplons tavse

Tinde i det vestlige, og ud over den lombardiske Slette og Ticinos bugtede Løb i Syd? Men da strakte Borromeerne deres Scepter over Søen, og bedre Tider oprandt. Genlyder ikke alle dens Kyster af Sagn om den hellige Carlo Borromeo, Milanos fromme Ærkebiskop, som solgte sin gyldne Hyrdestav for at give de Fattige Brød, som stod dem bi i Pestens Tid, og hvis Billede i Pallanza fældede bitre Taarer, indtil man bar det til Dominicanernes Kloster og i Procession til de Pestsyge, hvis Lidelser det standsede? Og hvem har læst Manzoni's hjertefølte Fortælling fra disse Egne, *I promessi sposi* — „De Forlovede“, som alle kan læse paa Dansk i alt Fald i Schaldemoses og i Prahls ypperlige Oversættelse — og husker ikke Cardinal Federigo Borromeos lysende Skikkelse, lige imponerende ved sin Myndighed og sin inderlige kristne Trosstyrke, der betvang de Mægtige og Trodsige og lagde den store Voldmand sønderknust for Frelserens Fod? Da en armstolt Adelsmand vilde klostergive sin Datter, fordi han ikke havde de 4000 scudi, som han fandt hørte til hendes standsmæssige Udstyr, for at hun kunde ægte den, hun elskede, gav Cardinalen selv hende de 4000 i Medgift for at frelse hende fra tvungen Klosterlivelse; selv tog han en ringe Sum af sit Ærkestifts rige Indtægter til sine Fornødenheder, Resten fordelte han til de Syges og Fattiges Plejere og til Oprettelsen af det herlige ambrosianske Bibliotek i Milano. Men ikke alle Borromeer var fromme Kirkens og Bogens Mænd; hede og fyrige var de fleste som hin Grev Giangiacomo, der først byggede et Elskovspaulun paa Isola bella i Ly for Slægtens og Hustruens besværlige Spioneren og der besøgte sin Eliza, til hun døde, som der berettes, „af altfor megen Elskov“. Hans Broder Vitalino Borromeo var det, der — som heroppe samtidig Christian V lod „Erdholmene“'s Klippegrund fylde med Jord — førte Muld derover og skabte den fortryllende Armidahave, som nu i ti Terrasser hæver sig paa den lille Ø's Østside, medens Vestdelen optages af det navnkundige Palazzo Borromeo. Endnu kommer Familien der fra Milano og bor en Maaned i den stille Sommertid, med en stor Børneflokk, — „en god Familie“, siger Pramføreren fra Isola bella, som i magelige Aaretag fører os Øen rundt under sin Barkes flade, hvide Soltelt. Slottet paa Isola Madre forfalder. Familien kommer kun af og til sejlene derover for at spadserer i Haven, siger Gartneren. Lykkelige er Borromeerne, som kan lade et saadant Paradis ligge og passe sig selv det meste af Aaret! Og derinde ved Stresa ligger en dejlig Villa, ombølget af Magnoliers og Neriers Vellugt, men tom og øde: Grevinde

Pallavicinos; — hun har en anden ved Genovas blaa Riviera, og hende er det, som under Navn af Marquesa Campotéjar ogsaa ejer den yndigste lille Perle i hele Spaniens Rige: Generalife i Granada, de mauriske Kongers lille Sommerslot ovenover Alhambra — og hun har Raad til aldrig at komme der. — Gartneren paa Isola Madre er forøvrigt en fin og mild Blomsterelsker, som dog ogsaa ved Besked med, hvad der sker udenfor hans Blomsters lille Øverden; han har en lille Spøgg paa rede Haand, naar Danske besøger den, om den mindste Konge i Europa og den højeste: „t r o p p o g r a n d e!“ (altfor høj) siger han om den sidste og sender et imponeret Øjekast langs opad en Kæmpe-Eucalyptus' Stamme.

Minder om fordums Tider og Skikkelser hvisker saaledes i Lago Maggiore's milde Bølger i Aftenlyset, naar de med sagte Mumlen vugger sig til Ro. Den blaa Dis hæver sig, Tonerne bliver sorte og hvide, sorte Øernes Konturer og Havernes og Bjergenes, hvidt og blankt Søens lysende Spejl, alt som Solen svinder ned bag Mottarones Top med de mørke Cedre, og dens liv- og farvegivende Skær trækker sig udad og udad over Øerne mod Pallanza. Den gyldne Glød hviler endnu i Skyerne og over Fiskerøens smaa gule Huse og spidse Kirketaarn. Og bløde, tonende Slag lyder ud over den stille, stille Flade, ringer Aftenen frem over Lago Maggiore, maner til Aftenbøn og Tak for Livets Gave paa dette benaadede Sted; mildt og harmonisk kommer Natten her, ikke med Vemod og Klage, som naar Dante taler om Aftenklokkens Slag, der synes at begræde den Dag, som døde: her glider Dag og Nat over i hinanden i en evig gylden Drøm om Salighed som i Morganas Fehaver. „Underfuldt er her at staa, Saligt her at hvile“, — det er saadan, vi Danske føler det. Med dæmpet klukkende Lyd slaar de smaa Krus-

Paludan fot.

Isola dei pescatori under Monte Rosas og Simplons Snetinder.

ninger ind mod Loggiaens Murkant, drømmende, svævende spejler sig Isola bellas udbyggede Grottehaver derude, svage Lyde af Naturens ubestemte Ytringer kommer derovre fra som Elskovssukke, og Luften fra Søen er mættet af Blomsterdufte, af Orangesødme fra de store, hvide Magnolier i de høje Hække, af Mandelduft, Vanille og krydret Myrte fra Kanterne, af Oleandrenes bedøvende Aande i Varmedvalen, af Laurbær og Campherblade; et svagt Sus gaar ud fra Isola Madres høje og skumringsmørke Cypresser og Palmer. Dagens Solskinsdrømme gaar over i Nattens Drømmeliv paa de lykkelige Øer.

Sagte skyder en Baad sig ud fra Stranden inde i Bugten ved Baveno: syv Nonner sidder i den, sorte at se, med de hvide Brystduge, en lille Dreng ror med lette

dvælende Tag, og Baaden glider som af sig selv ud til den lille Holm San Giovanni bag Isola bellas forjættede Øland; en Aftenadspredelse, der passer for Klosters stille Beboere; de inddrikker lidt af den Naturens Harmoni, der omgiver dem, de istemmer med klare varme Stemmer en stille Sang til Madonnas Ære, Aftenens Hymne: *Ave Maria Stella...* Og Isola bella bøjer sig ydmygt i sin Skønhed under Aftenens første Stjerner: dens Hoved er, fuldt af Dug og dens Lokker af Nattens Draaber. Og medens Lysene ovre i Pallanza funkler som Brillanter, lyder Sungen stille, fint og dæmpet ude over Søen, *i hvar och en båt*, siger Snoilsky,

*Hvars segel svälla
Mot Isola Bella...*

Unøjagtigheder om Danmark i engelske Atlas.

Dr. phil. G. Schütte har dels i en Artikel i „Nationaltidende“ for 12. Juni 1924 Aften: „Pan Germanisme i et britisk Atlas“, og dels ved Henvendelse til det Kgl. Danske Geog. Selskab henledet Opmærksomheden paa fremtrædende Unøjagtigheder om Danmark i et nylig udkommet Atlas: *Historical Atlas of Modern Europe 1789—1922* by C. Grant Robertson and J. G. Bartholomew (Oxford University Press, 1924). Værket, der prætenderer at være et up-to-date Udtryk for det geografiske Studium, har ogsaa i et Specialkort „Slesvig or South-Jylland“ bestræbt sig for at undgaa tyske, radbrækkede Former og genindført dansk Stavemaade i det gamle danske Land, som kom tilbage i 1920, men paa det etnografiske Kort over Europa germaniseres hele det lige nævnte Distrikt.

Et andet Atlas: „*The Oxford Advanced Atlas*“ by John Bartholomew, Cartographer to the

King“ (Oxford University Press, 1924) har samme misvisende Fremstilling af det etnografiske Forhold i Sønderjylland, har endnu tysk Skrivemaade i Apenrade, Alsen, Düppel m. fl. og i en Navnefortegnelse endog Apenrade som hørende til Preussen.

Det Kgl. Danske Geog. Selskab har henvendt sig til „The Royal Geographical Society“ i London, der med stor Varme har taget sig af Sagen for at faa Fejlene rettede saa snart som muligt, men dog forbliver det højst beklageligt, at Atlas, udgivne af Oxford University Press, ikke har anvendt mere Opmærksomhed ved Fremstillingen af den Landstrækning, paa hvilken dog hele Verdens Opmærksomhed paa Grund af Folkeafstemningen har været henledt.

Vi udtrykker det Haab, at fremtidige engelske Kortværker vil give os, hvad der med Rette tilkommer os.